

Avant tschinquanta onns

La Svizra e la crisa da Cuba

■ (gsc) Ils 23 d'october 1962 ha colonel Pierre Musy (1910–1990), schef da la partiziun infurmaziuns dal stab general svizzer, tramess a plis uffiziers in rapport confidencial, entitulà «La crisa da Cuba» (dodis.ch/30211). El rapportava e commentava che l'Uniun sovietica haja gist installà sin l'insla da Cuba missils che pussibiliteschian da tutgar ina gronda part da l'intschess dals Stadis unids (SU).

Musy manegiava che quels missils na dettian blers avantatgs novs a Moscau, damai che l'armada sovietica possia gia cuntanscher ils SU cun ses novs missils intercontinentals. Musy: «La fatschenta da Cuba, demonstraziun militara, serva cunzunt per finamiras politicas. Ella po per exempel incitar ils Americans ad acceptar in cumpromiss a Berlin.» La «DDR» aveva erigi ses mir in onn pli baud, ils 13 d'avust 1961. Ma la conclusiun da Musy deva da patrar: «La fatschenta da Cuba n'augmenta betg ils privels da 'guerra intenziunada', mabain quels da 'guerra casuala', e quai a moda relevanta. [President] Kennedy na po numnadamain betg pli ceder. El sto decretar e realisar ina bloccada efficazia da l'insla, tant pli cun las impurtantas elecziuns imminentas en ils Stadis unids, nua ch'el e sia partida n'astgan betg pli perder la fatscha.» Oz san ins ch'il privel da guerra è stà propi fitg grond.

Agid diplomatic als Stadis unids

Washington aveva gia reagì. Per cletg pudevan ils SU profitar da la preschientscha a La Havana da l'ambassadur svizzer Emil Stadelhofer (1915–1977). Ils 4 da schaner 1961 aveva il Ministeri american da l'exteriur supplitgà Stadelhofer en tutta furma da «surpigliar la represchentaziun diplomatica e consulara a Cuba en num da la regenza dals Stadis unids» (dodis.ch/15005). Quai fa dal rest anc adina l'ambassada svizra a La Havana. 1962 ha lezza incumbensa pretendì bler engaschi diplomatic. Ils 23 d'october ha Stadelhofer survegnì in telegram da ses departament che l'infurmava d'in raschienen «sehr ernst» (dodis.ch/19007) a Washington tranter August Lindt (1905–2000), il collega diplomat a Washington, e Dean Rusk (1909–1994), minister american dals affars exteriurs; lez giavischava ina discussiun tranter Stadelhofer ed il dictatur cuban. Finalmain, ils 28 d'october, ha U Thant (1909–1974), secretari general da l'ONU, cuntanschi ina cunvegna tranter las duas pussanzas; Moscau ha lura allontanà ils missils en dumonda. Nossa ambassada ha dentant repatrià la bara d'in'unfrenda americana da la crisa, maior Rudolf

Sacha Zala, directur dals Documents diplomatics svizzers.

MAD

Anderson (1927–1962). Ils 27 d'october pilotava Anderson in aviun d'exploraziun da l'aviatica militara sur la Cuba; in missil sovietic S-75 Dvina ha sajettà l'aviun isolà. President John Fitzgerald Kennedy (1917–1963) ha lura conferì a l'uffizier barmier la «Air Force Cross», motivond lezza distincziun cun in necrolog che scheva t. a.: «Dals 15 als 27 d'october 1962 ha'l pilotà in aviun U-2 (...). En lezs dis da gronda crisa naziunala, ha'l pers la vita en in aviun senza convoi e senz'armas ('an unescorted, unarmed aircraft'). Durant quellas missiuns ha'l fatg fotografias che han furnì a la regenza dals Stadis unids provas persvasivas da l'introducziun en Cuba da rachetas d'as-

sagl a lunga distanza; quai ha gidà noss manaders a planisar lur acziun militara e diplomatica.» Pir ils 5 da november ha Stadelhofer pudì rapportar a Berna ch'el haja pudì organisar il repatriament da la bara suenter grevas tractativas cun La Havana e grazia al sustegn d'U Thant sez (dodis.ch/30382). Tocs da l'aviun d'Andersen pon ins anc vesair en trais museums da Cuba, perditgas d'in conflict ch'avess bunamain mess ad ir ina Terza guerra mundiala cun diever massiv d'armas nuclearas.

Funtauna: Sacha Zala, directur dals Documents diplomatics svizzers, Hallwylstr. 4, 3003 Berna. Posta electronica: sachazala@dodis.ch. Tel. 031 325 12 36 u 079 711 45 23.